

Lier door het prisma van de diversiteit.

Memorandum voor een diverse stad (2024-2029)

In dit memorandum wil de Diversiteitsraad van de stad Lier vanuit de eigen expertise, ervaringen en feedback van een brede achterban aandachtspunten naar voren schuiven waarvan we hopen dat ze tijdens de voorbereiding op de komende gemeenteraadsverkiezingen worden opgepikt. We laten ons daarbij voornamelijk leiden door de volgende vraag: waar moet het nieuwe beleid de komende jaren in investeren op het gebied van diversiteit?

De adviezen of aandachtspunten zijn gegroepeerd rond 7 assen. We duiden telkens enkele noden aan, maar formuleren ook altijd enkele adviezen. We willen op die manier vermijden in de val te lopen dat de beste stuurder aan wal staan.

In bijlage steken we een bundeling van cijfers, verzameld in functie van de voorbereiding op de opmaak van dit memorandum.

1. Een inclusief communicatiebeleid en aandacht voor taalgevoeligheid.

Uit gegevens van de Gemeente-Stadsmonitor en Statbel blijkt dat Lier in toenemende mate meer divers wordt. Er situeren zich hier enkele noden op het vlak van nuance over diversiteit. Zo heeft een grote groep bewoners in Lier Turkse roots, maar zij worden op de voet gevolgd door de niet minder exotische Nederlanders. Diversiteit is in deze dus een complex gegeven en daardoor is er nood aan **meer dialoog** over de verschillende vormen van diversiteit. Het gaat dan niet enkel over geografische of nationale herkomst want niet elke vorm van diversiteit valt namelijk zo gemakkelijk in cijfers uit te drukken.

Daarbij is het belangrijk om rekening te houden met de manier waarop over verschillende vormen van diversiteit wordt gecommuniceerd. Er zijn op dit moment geen duidelijke richtlijnen rond een **inclusief en diversiteitsvriendelijk communicatie -en taalbeleid** in de stad. Daarentegen heeft de stad wel een belangrijke **voorbeeldfunctie**. Communicatie vanuit de stad gaat niet enkel over beleid maar ook over mensen en dat mag niet vergeten worden. Burgers pikken de communicatie van politici makkelijk op. Hoe meer de grenzen in de communicatie vervagen, sterker de polarisatie in de maatschappij.

In die zin is het een bezorgdheid dat vanuit het stadsbestuur en het beleid het spreken over mensen momenteel misschien meer aandacht krijgt dan het spreken met (een diversiteit aan) mensen. We merken ook op dat er geen heel duidelijke cijfers zijn over de aanwezigheid van de religieuze en levensbeschouwelijke diversiteit in Lier. Dit zou mogelijk verrijkend kunnen werken omdat het standaard katholieke narratief van Lier ondertussen intern en extern gediversifieerd is.

De adviezen die we hierbij graag formuleren hebben betrekking op:

- een gids met **richtlijnen voor klare en inclusieve (schriftelijke) communicatie** voor het personeel en mandatarissen van stad en OCMW. Het zou een reflectieoefening kunnen zijn om af te toetsen hoe een stad communiceert, maar ook om ambtenaren en verkozenen aan te zetten tot sensitieve communicatie.
- Bijkomend lijkt ook een wat wij graag **'inclusiviteitscheck verstaanbare taal'** noemen geen overbodige luxe. Veel mensen uit alle lagen van de bevolking blijven officiële communicatie ervaren als te zwaar, te formeel en vol van vakjargon.
- Het lijkt ons ook interessant om **initiatieven op te zetten waarbij zowel burgers als ambtenaren minder 'over' mensen maar meer 'met' mensen spreken**. Dialoog en het bouwen aan sociale cohesie via ontmoeting en uitwisseling zijn belangrijke bouwstenen voor een inclusieve samenleving. Deze opdracht hoeft bovendien ook niet gecentraliseerd te zitten binnen 1 voor de hand liggende stadsdienst, maar kan organisatiebreed uitgerold worden. Ontmoeten en uitwisselen kan namelijk over verschillende thema's van ondernemen tot vrije tijd.
- Er is bovendien tegenwoordig ook een ruim aanbod aan **vormingen over diversiteitsvriendelijke communicatie**. Dit zou soms een meerwaarde kunnen zijn voor stadspersoneel én mandatarissen. Het is ons advies dat een basisvorming diversiteitsvriendelijk communiceren deel uitmaakt o.a. van de opstart van nieuwe medewerkers / mandatarissen en van medewerkers / mandatarissen die baat hebben bij de vorming.

2. Gelijkheidstoets.

Diversiteit is een rijk en complex begrip. Wat zijn de gevolgen van een maatregel op alle geledingen van onze samenleving in al hun diversiteit. Zijn de gevolgen, zowel positief als negatief, gelijk verdeeld? Zijn de motieven gelijk verdeeld? Wordt er voldoende rekening gehouden met alle burgers en worden alle burgers als gelijkwaardig beschouwd bij het nemen van politieke/beleidsbeslissingen.

- Daarom nodigen we ook uit om een **gelijkheidstoets** uit te werken en te implementeren. In een volwassen democratie zou elke maatregel, die een (lokale) overheid neemt, moeten afgetoetst worden aan een 'gelijkheidstoets' om directe én indirecte discriminatie zoveel mogelijk tegen te gaan en om ervoor te zorgen dat drempels niet in stand gehouden worden. Uiteraard is het de bedoeling dat de (geplande) maatregelen / beslissingen / beleidskeuzes zoveel als mogelijk worden aangepast als blijkt dat er uit de gelijkheidstoets ongelijkheden opduiken.
- Stad en OCMW Lier zouden met andere woorden een aanpak/ werkwijze/ **frame kunnen uitwerken voor zo'n gelijkheidstoets** en hoe deze in te zetten. Verschillende experts kunnen aangesproken worden om stad en OCMW daarin te ondersteunen. We denken daarbij aan o.a. Unia, het Hannah Arendt instituut, Orbit en vele anderen. Het is enkel op deze wijze dat een overheid kan inschatten wat de gevolgen zijn van bepaalde maatregelen op elke burger.

3. Onderwijs.

De context van het Lierse **onderwijs** wordt mee bepaald door een grote concentratie aan scholen die verschillende omliggende gemeenten mee bedienen. Het is ons daarbij niet helemaal duidelijk welke specifieke uitdagingen dit met zich meebrengt en hoe zich dat vertaalt in de praktijk. Hoe wordt bijvoorbeeld omgegaan met complexe problemen in een stedelijke context? Is er een aanbod op maat rond de diverse problematieken waarmee jongeren te maken krijgen, is er meer sensibilisering nodig? Kan er worden ingezet op projecten brede school waarbij de samenleving mee een rol opneemt in het onderwijs?

Diversiteit in al zijn facetten (afkomst, financiële en sociale positie, verblijfsstatus, religie of levensbeschouwing, gezinssituatie...) bepaalt mee de kansen van jongeren in het onderwijs en uiteindelijk ook vaak hun doorgroeimogelijkheden later. Dit brengt enkele concrete aanbevelingen met zich mee.

- Door de té lange wachtlijsten voor **OKAN**, zijn er ieder jaar opnieuw kinderen/jongeren die niet kunnen starten op school. Omdat onderwijs een recht is voor ieder kind, moet het beleid daarop afgestemd zijn. We begrijpen dat het gebrek aan OKAN-onderwijs in de omliggende gemeenten druk zet op Lier. Echter, het inzetten op **intergemeentelijk overleg vanuit Lier en structureel overleg met de scholen over deze problematiek** lijkt ons noodzakelijk om te voorkomen dat kinderen en jongeren thuis zitten in plaats van op school.
- Misschien kan de stad het aanbod van de **hulpverlening gericht op jongeren en gezinnen duidelijker in kaart brengen en breed verspreiden** onder de scholen. Huiswerkklassen, voorleesmomenten, ondersteuning bij moeilijkheden met de schoolkosten zijn maar enkele elementen van het ruime Lierse aanbod die veel meer aandacht verdienen en waar veel meer mensen van op de hoogte moeten zijn zodat ook meer mensen gebruik kunnen maken van dat aanbod. Onze indruk is dat er **in Lier heel erg veel bestaat, maar dat het te weinig geweten / gekend is** door de Lierenaars.
- We adviseren om een **brede uitwisseling tussen verenigingen, organisaties, adviesraden en scholen** op te zetten in kader van het project brede school. Een project brede school biedt alternatieve leerkanalen met als doel maximale ontwikkelingskansen voor alle kinderen en jongeren, voornamelijk kwetsbare kinderen en jongeren die dreigen uit te vallen, rolmodellen missen, enz. binnen het klassieke onderwijs. Inzetten op een aanbod voor de scholen in functie van een project brede school is **inzetten op de strijd tegen schooluitval, activering na een zesde of zevende jaar, inzet op metaal welzijn op school** enz.
- Heel praktisch kan de stad ook **concrete thema's bespreken op het LOO** (lokaal overleg onderwijs), het overleg dat wordt georganiseerd door stad en OCMW Lier waarop alle directies van de Lierse scholen aanwezig zijn. Zo kan een **vast item diversiteit en andere welzijnsthema's agenderen** vaak al voldoende zijn om dit altijd mee te nemen in de overwegingen. De stad kan als organisator van het LOO dit vast item op de agenda invullen en opvolgen. Een project brede school, lege brooddozen, huiswerkbegeleiding, enz. kunnen op de agenda komen in functie van een gezamenlijke aanpak over de netten heen.

4. Mentaal welzijn.

Mentaal welzijn is een thema dat altijd aandacht verdient en waar we in het bijzonder de complexe verhouding tot diversiteit nog eens in de verf willen zetten. We zijn dankbaar voor wat er al gebeurt, concreet het aanbod van de stad i.s.m. vzw Solentra die mensen met (oorlogs)trauma en trauma ten gevolge van migratie begeleiden. Maar, is er voldoende toegankelijk aanbod waarvan mensen op de hoogte zijn en is het aanbod divers en breed genoeg? Onze adviezen op een rij.

- We merken dat naast de gespecialiseerde hulp van een klinisch psychologe ook **nood is aan een aanbod psycho-educatie**. We vragen ons in die zin af of het aanbod aan ondersteuning voor mensen met trauma voldoende toereikend is. Naast een aanbod aan therapie sessies hebben mensen ook post-therapie baat bij groepsmatig advies of uitwisseling met lotgenoten.
- Tegelijkertijd zien we ook dat in vele gezinnen de sociale rollen specifiek worden ingevuld en dat er daarbij een belangrijke en centrale rol is weggelegd voor de moederfiguur. Ook in de kinderarmoede- en onderwijscijfers wordt de herkomst en het opleidingsniveau van de moeder gezien als een relevante parameter. De diversiteitsraad adviseert daarom om **een platform op te zetten waarbij empowerment van vrouwen centraal staat en dat hun capaciteiten en ervaringen als steunpilaar van gezinnen in de verf zet**. Dit kan hand in hand gaan met het inzetten op meer sociale cohesie (hier zien we heil in meer onderzoek & meer acties) zodat mensen elkaar ondersteunen en versterken.
- **Identiteitsvorming, zelfbeeld en bijvoorbeeld genderidentiteit** zijn tevens andere thema's die een grote invloed hebben op mentaal welzijn en die we hier niet uit de weg willen gaan. Is het voldoende om de regenboogvlag uit te hangen zonder daar concreter over te communiceren of op in te zetten? Aandacht besteden aan een concrete vorm van diversiteit is essentieel, maar het mag enerzijds niet bij een symboolactie blijven en het mag anderzijds ook geen stropop zijn om het niet over de andere vormen van diversiteit te moeten hebben.
- We merken ook op dat mensen soms stoten op een nog onbekend aanbod van hulpverlening. Misschien kan dit duidelijker in kaart gebracht worden waardoor het beter en gemakkelijker tot bij de mensen die het nodig hebben te krijgen is.
- Verder lijkt het ons ook interessant om na te denken over het creëren van **safe spaces voor diverse doelgroepen**. Zijn er inwoners van de stad die zich niet veilig of geaccepteerd worden en daarmee bij niemand terecht kunnen? Misschien kan het, heel concreet, helpen om **netwerkactiviteiten te organiseren van voor/met specifieke doelgroepen** die nu door de mazen van het net glippen? De stad kan dan als katalysator optreden, dit vraagt in zichzelf geen grote inzet van mensen of middelen, maar het zou toch een wereld van verschil kunnen maken.
- In de bredere maatschappij zou ook verder gewerkt moeten worden aan het **verkleinen van het taboe rond mentaal welzijn**. We zijn ons ervan bewust dat dit niet alleen een taak is voor de stad, maar misschien kan er lokaal een betere **afstemming zijn tussen vraag en aanbod** met betrekking tot mentaal welzijn. Daarbij komt dan onvermijdelijk de vraag naar financiële middelen en een laagdrempelig aanbod. En bovendien kan inzetten op **sensibilisering en communicatie over het thema i.s.m. partners** op het terrein het taboe verkleinen.

5. Kinderarmoede.

Een vijfde thema waar we expliciet aandacht aan willen besteden is **kinderarmoede**. Daarbij zien we in de cijfers dat de nood aan blijvende aandacht en een efficiënt beleid jammer genoeg zeer hoog is. De cijfers van kinderen die in armoede opgroeien zijn nog steeds te hoog en hoewel er geen mirakeloplossingen mogelijk zijn, zijn we ervan overtuigd dat inzetten op een blijvende en dalende trend in de cijfers nodig is.

Met andere woorden, de cijfers van kinderen die in armoede opgroeien mogen niet meer stijgen en we zouden graag zien dat er een perspectief is op 'de cijfers laten landen'. Een blijvende dalende trend is een doelstelling waarop het volgende stadsbestuur zou moeten focussen.

- Hoewel dit een delicaat en belangrijk thema is, viel het op dat de **meest recente cijfers telkens van enkele jaren geleden dateren**. Om het gebrek aan heel recente cijfers op te vangen lijkt het nodig om als stad 'aanwezig te zijn' in de scholen, verenigingen en instanties die met kinderarmoede te maken hebben opdat alles in het werk wordt gesteld om een **vinger aan de pols houden, hierover te communiceren en netwerken op te zetten**.
- Daarbij vragen we **aandacht voor voldoende hulpverlening** daar waar het nodig is en een **verdere uitbouw van bestaande initiatieven die hun belang reeds bewezen hebben**. Ook dit is natuurlijk niet gratis en moet daarom meegenomen worden in de beleidsplanning en begroting van de stad. Bovendien moeten veel **meer mensen het ondersteuningsaanbod (leren) kennen**. Hierbij vragen we opnieuw om **heldere en verstaanbare communicatie** over bestaande initiatieven op te zetten en intensief te verspreiden om **wat er al bestaat dichter bij de mensen te brengen** zonder te stigmatiseren.
- De complexiteit van de uitdagingen vraagt ook om diverse vormen van ondersteuning voor gezinnen vanuit een **netwerk van partners**. Het ene gezin is het andere niet. Kan er daarom bijvoorbeeld gekeken worden of elke partner die momenteel aan een of andere vorm van dienstverlening of armoedebestrijding doet toch niet te veel op zichzelf werkt? De stad kan **netwerken creëren, bruggen slaan, zorgen voor afstemming en werkingen ondersteunen**. Daarbij zouden we graag nogmaals benadrukken dat we dit voorstellen om een inclusief en niet veroordelend aanbod te beogen waarbij het een kerntaak is van de partners om participatie in de bredere maatschappij van het hele gezin en de kinderen in het bijzonder te realiseren.
- Op een meer abstract niveau zou ook een **gemeenschappelijke visie op de aanpak van kinderarmoede en het formuleren van concrete doelstellingen** behulpzaam zijn. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan de **opmaak van een kinderarmoedebeleidsplan met diverse partners, acties en bijhorende budgetten**. Omdat we ook bij kinderarmoede in de parameters zien dat de herkomst van de moeder een bepalende rol kan spelen lijkt het ons nodig om ook in te zetten op heldere communicatie over de cijfers kinderarmoede en daar een correcte en genuanceerde interpretatie van te bieden.

6. Wonen

De diversiteitsraad heeft ook gereflecteerd over het belang van een waardige thuis en de kans om te **wonen** in deze prachtige stad waar zovelen zich als thuis voelen. Huisvesting is een basisrecht waar niet elke Lierenaar op kan rekenen. Hoe (financieel) kwetsbaarder een gezin, hoe groter een gezin hoe kleiner de kans op een geschikte woning. Dit heeft een gigantisch effect op het leven van individuen, gezinnen en kinderen.

Zonder een goede thuis waar iemand zich veilig en geaccepteerd voelt, waar ruimte is om te studeren, te ontspannen of familie en vrienden te ontvangen, kan je geen stabiel leven opbouwen. Een goede woning kan volgens ons ook zorgen voor een betere integratie en deelname aan de gemeenschap omdat een (t)huis zorgt voor veiligheid, geborgenheid en een betere gezondheid.

Ook hier zien we de duidelijke noden in Lier. Er zijn **onvoldoende betaalbare woningen** voor mensen uit alle inkomensgroepen. Daarnaast is er ook een sterkere inzet nodig bij de **aanpak van discriminatie** op de huisvestingsmarkt waarvan geweten is dat deze vorm van discriminatie sterk aanwezig is.

- We adviseren dan ook zeer concreet **het inzetten van praktijktesten**. Dit kan een effectief en duidelijk middel zijn om discriminatie te onderzoeken en uiteindelijk ook tegen te gaan.
- Daarbij vragen we voor **een beter uitgewerkt lokaal antidiscriminatiebeleid** met doelstellingen, acties en samenwerkingen met partners om drempels op de huisvestingsmarkt actief tegen te gaan..
- We vragen ook **onderzoek naar de initiatieven** die genomen kunnen worden gezien de complexiteit van de problematiek van discriminatie op de huisvestingsmarkt. Er zijn zeer gespecialiseerde organisaties die rond dit thema bij de arm kunnen worden genomen.
- Bijkomend adviseren we stad en OCMW Lier om de **bestaande leegstaande woningen** in hun patrimonium die nu niet benut worden **bewoonbaar en toegankelijk te maken** voor kwetsbare doelgroepen.
- Naar de specifieke doelgroep **niet begeleide minderjarigen** toe is het jammer dat er in Lier **geen opvangmogelijkheden zijn via het lokaal opvanginitiatief** (LOI) terwijl de nood bij deze jongeren zeer groot is. Een LOI voor niet begeleide minderjarigen die niet kunnen rekenen op hulp van een thuisfront zou deze jongeren kunnen ondersteunen en begeleiden om zich te **ontplooiën tot zelfredzame jongvolwassenen**. Naast de fysieke opvang van minderjaringen kan een LOI voor professionele begeleiding zorgen om jongeren klaar te stomen om zelfstandig te kunnen wonen en leven.

7. Senioren

Tenslotte valt ons ook iets op bij de **senioren** in Lier. De cijfers schetsen een beeld waarin opvalt dat de niet-Belgische senioren boven de 75 een zeer kleine groep zijn in Lier. Aangezien verschillende soorten migratie in Vlaanderen reeds vele decennia bestaan, vragen we ons toch af waar die mensen naartoe zijn? Overlijden ze sneller of wijken ze uit?

- Een zorgzame gemeente draagt **zorg voor al z'n inwoners** en dus zouden we als diversiteitsraad graag weten waar die senioren 'naartoe zijn', hoe zij hun toekomst zien en welke verwachtingen ze hebben. We vragen hier naar **bijkomend onderzoek zowel kwantitatief als kwalitatief**. Waarom zien we bijvoorbeeld niet zoveel senioren van diverse herkomst op het seniorenfeest, seniorenbeurs, in de dienstencentra, en in de woon- en zorgcentra?
- We geloven sterk dat het opzetten van **intergenerationele projecten** een grote meerwaarde zou kunnen zijn. Door de oudere niet-Belgische generatie in contact brengen met jongeren van diverse herkomst kunnen zij wijsheid/ adviezen/ ervaringen delen. Bovendien kan juiste informatie over senioren met een niet-Belgische of niet-EU achtergrond ook helpen om vooruit te blikken naar de toekomst en een realistisch beeld creëren over de aanwezigheid van senioren van diverse herkomst in Lier.

Het laatste woord.

Als een soort van overkoepelende uitnodiging aan het einde van dit memorandum zouden we de stad en haar verkozenen willen uitnodigen om **in te zetten op 'brede diversiteit'** zonder dat de ene vorm gevoeliger moet liggen dan de andere of meer voorrang krijgt dan de andere. Politiek is ook durven opkomen voor het belang van de hele samenleving op lange termijn. Wij willen daarbij kijken naar Lier en z'n inwoners door het prisma van diversiteit **omdat de politiek en het stadsbestuur er moeten zijn voor alle burgers**, in al hun diversiteit.

We concluderen dat dit in zekere zin een pretentieloos memorandum is. We maken geen gedetailleerde of wetenschappelijke analyse en vallen terug op enerzijds beschikbare cijfers en anderzijds de noden van de burger en de signalen van onze brede achterban. We hebben ook **geen mirakeloplossingen in onze trukendoos maar wel haalbare adviezen**. We geloven erin dat vanuit de brede en rijke ervaring en expertise van de diversiteitsraad, we enkele belangrijke thema's op tafel hebben gelegd samen met enkele concrete aanbevelingen, vragen of uitnodigingen.

Het valt ons op dat het **diversiteitsbeleid van de stad nauw verweven is met het sociale beleid** van de stad. In die zin vragen we dus om – ook budgettair – meer te investeren in sociaal beleid en bij de opmaak van de begroting voldoende rekening te houden met de financiële investering die daarvoor moet gebeuren. Adviezen zijn mooi, maar zonder een concreet budget blijft het bij adviezen en plannen.

Samen met de hoofdstukken van de andere adviesraden geloven en hopen we dat we zo van Lier in de volgende legislatuur een nog fijnere plek kunnen maken om te wonen, te leren, te werken en te leven. **De diversiteitsraad staat steeds ter beschikking** voor constructief overleg, uitwisseling of samenwerking.